20.2.2019

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

Lausunto E-kirjeeseen Suomen ennakkovaikuttamisesta EU:n ilmastopolitiikkaan

Fingo kiittää mahdollisuudesta lausua E-kirjeeseen ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

- Fingo kannattaa EU:n pitkän aikavälin strategian skenaarioiden saattamista 1,5 asteen mukaiseksi. Tämä tarkoittaa **vuoden 2030 tavoitteen nostamista -65 prosenttiin ja hiilineutraaliuutta vuoteen 2040 mennessä.** Hiilineutraalisuus vasta vuonna 2050 ei toteuta EU:n globaalisti oikeudenmukaista osuutta päästövähennyksistä tai nielujen vahvistamisesta ja riskeeraa ilmastotavoitteissa pysymisen globaalisti.
- **Fingo ei kannata sektorien välisien joustojen kasvattamista.** Päästölähteiden ja hiilen sidonnan osalta epävarmuudet eri sektoreilla eivät ole yhteismitallisia (nielut ja fossiilisten polttoaineiden päätöt eivät ole suoraan verrattavissa mm. metodologisista syistä), mikä luo riskin kuumasta ilmasta. Taakanjakosektorin ja päästökaupan välinen jousto taas osittain peruuttaa markkinavarausvakannosta saatavat hyödyt. Näin ollen sektorien väliset joustot ovat riski ilmastopolitiikan uskottavuudelle.
- Tulevalla rahoituskehyskaudella on varmistettava, että kaikki EU-rahoitus on ilmastokestävää. **EU:n budjetista 40 prosenttia tulee edistää dekarbonisaatiota eli irtautumista fossiilisista polttoaineista.** Projekteja, jotka perustuvat fossiilisiin polttoaineisiin ei tule rahoittaa lainkaan.
- Tulevana EU-puheenjohtajana maana, Suomen tulee näyttää hyvää esimerkkiä ilmastopolitiikasta, joka on kunnianhimoista, suojelee ihmisiä ilmastonmuutoksen haitoilta ja hyödyttää yhteiskuntaa laajasti. **Fingo kannattaa Suomen vuoden 2030 päästövähennystavoitteen nostamista vähintään 65 prosenttiin.**

EU:n pitkän aikavälin strategia

Fingo pitää tärkeänä, että Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella keskeinen ilmastopolitiikan prioriteetti on sovun saaminen EU:n pitkänaikavälin strategiaan. Kuitenkin ehdotettu hiilineutraalisuusaikataulu on aivan liian hidas verrattuna siihen kiireeseen, joka meillä on lämpenemisen rajaamiseksi 1,5 asteeseen. IPCC:n mukaan jäljellä oleva hiilibudjetti on maailmanlaajuisesti vain 420 Gt CO_2 (67% todennäköisyys). Nykypäästöillä hiilibudjetti ylittyy alle kymmenessä vuodessa. EU:n on tunnustettava historiallinen vastuunsa päästöistä. Oikeudenmukaisen taakanjaon näkökulmasta on tunnistettava myös EU:n globaalia keskiarvoa suurempi maksukyky.

Näillä kriteereillä tarkasteltuna Fingo kannattaa EU:n päästövähennystavoitteen päivittämistä niin, että EU vähentää kasvihuonekaasupäästönsä nettonollaan vuoteen 2040 mennessä, minkä jälkeen luonnon nielujen on oltava päästöjä suuremmat.

EU:n 2030 tavoitteen päivittäminen

Fingo pitää hyvänä, että Suomi on päivittänyt oman kantansa EU:n vuoden 2030 päästövähennystavoitteesta vähintään -55 prosenttiin. Fingo tukee myös näkemystä, jonka mukaan komission tulee pikaisesti laatia päästövähennystavoitteen nostoa koskeva vaikutustenarviointi.

Jotta vuoden 2030 tavoite on linjassa pitkän aikavälin päästövähennystavoitteen kanssa EU:n sisäinen päästövähennystavoite vuodelle 2030 on kuitenkin nostettava vähintään -65 prosenttiin. Samalla on vahvistettava luonnon hiilinieluja. Tämä vaatii ilmastotavoitteiden tiukentamista kaikilla sektoreilla.

Sektorien väliset joustot

Fingo vastustaa päästökauppasektorin, taakanjakosektorin ja LULUCF-sektorinvälisten joustojen kasvattamista EU-säädöksiä uudelleen tarkasteltaessa. Päinvastoin sektorien välisiä joustoja tulisi pienentää EU:n ilmastopolitiikan uskottavuuden vahvistamiseksi.

Päästölähteiden ja hiilen sidonnan osalta epävarmuudet eri sektoreilla eivät ole yhteismitallisia (nielut ja fossiilisten polttoaineiden päätöt eivät ole suoraan verrattavissa mm. metodologisista syistä), mikä luo riskin kuumasta ilmasta. Hyvä esimerkki nielujen kehitykseen liittyvistä epävarmuuksista on Suomen omien hiilinielujen laskenta, jossa nielujen kehitys tulevaisuudessa riippuu vahvasti valituista parametreistä ja mallista. Näin ollen sektorien väliset joustot ovat riski ilmastopolitiikan uskottavuudelle. Tällä hetkellä ei ole vielä selvää, miten LULUCF asetuksen alaiset metsämaan vertailutasot tullaan asettamaan. Jos jäsenmaat sisällyttävät vertailutasoihin poliittisia hakkuutavoitteita, kuten Suomi on omassa esityksessään tehnyt, EU:n ilmastopolitiikan uskottavuus vaarantuu ja sektorien väliset joustot vain heikentävät päästövähennysten toimeenpanoa ja ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Taakanjakosektorin ja päästökaupan välisiin joustoihin liittyy myös kysymys päästöohjauksen uskottavuudesta. Sandbag on arvioinut, että nykyinen joustomekanismi osittain peruuttaa markkinavarausvakannosta saatavat hyödyt ja kasvattaa taakanjakosektorin päästöjä enemmän kuin mitä päästöt vähenevät päästökauppasektorilla. Pahimmassa tapauksessa EU:n päästöt kasvavat 200 miljoonalla tonnilla kaudella 2021-2030, mikä on lähes neljä kertaa Suomen vuosittaisten päästöjen verran. Sektoreiden välisten joustojen vuoksi taakanjakosektorin päästövähennys jäänee -26 prosenttiin 30 prosentin sijaan verrattuna vuoden 2005 päästötasoon.

Päästökauppa

Fingo kannattaa hintaohjauksen vahvistamista EU:n päästökaupassa. Päästökauppaa tulee tiukentaa niin, että päästöyksiköiden määrä vähennetään Pariisin sopimuksen tavoitteiden mukaiselle tasolle ja ylimääräiset päästöyksiköt mitätöidään. Päästöyksiköiden ilmaisjaosta sekä päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensoinnista tulisi luopua kokonaan, sillä ne heikentävät järjestelmän ohjaavuutta.

Päästökaupan lisäksi sektorilla tarvitaan lisäisiä toimia sekä kansallisesti että EU-tasolla, jotta jäsenmaat irtautuvat fossiilisista polttoaineista riittävässä aikataulussa.

Päästökaupan mahdollista laajentamista lämmitykseen ja jäähdytykseen tulee tarkastella tehokkaan päästöohjaavuuden ja kustannusten oikeudenmukaisen jakautumisen näkökulmasta. Hintaohjausta voidaan tehdä lämmityksessä ja jäähdytyksessä tehokkaasti myös verotuksella, joka on käytössä useammissa jäsenmaissa. Jos päästökauppa tulisi näiden veroinstrumenttien lisäksi, se voisi lisätä hintaohjausta kaikissa jäsenmaissa. Päästökaupan laajentamisen vaikutuksia erityisesti pienituloisiin tulisi selvittää. Päästökaupan olemassa olevien porsaanreikien tukkimisen tulee olla etusijalla vaikuttamisessa.

Päästöjen hintaohjaus on leviämässä ympäri maailmaa ja erilaisia päästökauppamarkkinoita on alkamassa tänä vuonna mm. Kiinassa ja Kanada on ottamassa käyttöön hiiliveron. Tällä hetkellä erilaisia hiilenhinnoittelusysteemejä on maailmalla käytössä tai suunnitteilla 52 ja Maailmanpankin mukaan ne kattavat lähes 20 prosenttia globaaleista päästöistä. Jotta epäreiluja kilpailutilanteita ei kuitenkaan pääse syntymään, **Fingo kannattaa hiilitullien käyttöönottoa EU:ssa.**

Fingo katsoo, että lentoliikenteen päästöjen vähentämiseen tarvitaan uskottavat keinot, eikä nykyinen CORSIA tarjoa niitä. Euroopan sisäisen lentoliikenteen päästöt ovat kasvaneet 21 prosentilla kolmessa vuodessa. Lentoliikenne on harvojen luksusta ja hiilelle tulee asettaa hinta myös lentoliikenteessä. Lisäksi Euroopan sisällä tulee panostaa enemmän maiden sisäiseen ja väliseen raideliikenteeseen. **Vaihtoehtoina lentoliikenteen päästöohjaukselle ovat EU:n päästökaupan ohjaavuuden vahvistaminen lentoliikenteessä, vero kerosiinille koko EU:ssa ja päästöpohjainen lentovero kansallisesti.**

EU-budjetti ja ilmastorahoitus

Pariisin ilmastosopimuksen mukaan kaikki rahavirrat on ohjattava ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta yhteensopivasti. Näin ollen tulevalla rahoituskehyskaudella on varmistettava, että kaikki EU-rahoitus on ilmastokestävää. Ilmastonmuutoksen torjunnalla on kiire ja investointeja tarvitaan kipeästi. **EU:n budjetista 40 prosenttia tulee edistää dekarbonisaatiota eli irtautumista fossiilisista polttoaineista. Projekteja, jotka perustuvat fossiilisiin polttoaineisiin ei tule rahoittaa lainkaan.**

Kansainvälinen yhteistyö

Fingo kannattaa kansainvälisen yhteistyön vahvistamista Pariisin sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Erityisen tärkeää on, että EU valjastaa kauppapolitiikkansa Pariisin sopimuksen tavoitteiden saavuttamisen edistämiseen. Maiden kanssa, jotka eivät ole sitoutuneet Pariisin sopimukseen, ei tule edistää kauppaneuvotteluita. Tämä on erityisen ajankohtaista Brasilian ja Yhdysvaltojen osalta.

Fingo ei kannata EU:n päästökaupan linkittämistä muihin vastaaviin kansainvälisiin järjestelmiin tai kansainvälisten joustomekanismien käyttöönottoa. Päästövähennykset ja nielujen vahvistaminen tulee tehdä EU:n sisäisesti ja Suomen on kannettava vastuu omista päästövähennyksistään. Pariisin sopimuksen myötä kaikkien maailman maiden tulee vähentää päästöjään 1,5 asteen mukaisesti, joten kansainvälisille joustoille ja ilmastotoimien ulkoistamiselle ei ole enää tilaa hiilibudjetissa. Kokemukset erilaisista kompensaatiohankkeita (CDM) ovat olleet negatiivisia niin ilmaston kuin paikallisten yhteisöidenkin näkökulmasta.

Fingo korostaa kansainvälisen ilmastorahoituksen uskottavuuden roolia Pariisin ilmastosopimuksen tavoitteiden edistämisessä. Suomi on saanut kansainvälistä tunnustusta siitä, että edellinen hallitus ohjasi päästökaupan tulot kehitysyhteistyöhön ja ilmastorahoitukseen, ja näin kompensoi maailman köyhimmille päästöjensä aiheuttamaa haittaa. Fingo katsoo, että tähän hyvään käytäntöön tulee palata viipymättä.

Ulkoministeriön julkaiseman kehityspolitiikan tulosraportin mukaan Suomen kansainvälinen ilmastorahoitus on riittämätöntä, ja **viimevuosien leikkaukset ovat vaikuttaneet sekä uskottavuuteemme että vaikutusmahdollisuuksiin**. Rahoituksen painopiste on siirtynyt kohti hillintää, vaikka kansainvälisesti on sovittu, että rahoituksen tulisi suuntautua puoliksi sopeutumiseen ja puoliksi hillintään. **Fingon tavoitteena on kansainvälisen ilmastorahoituksen nostaminen 200 miljoonaan euroon vuodessa mm. suuntaamalla päästökaupan tulot ilmastotyöhön.**

Ilmastojohtajuus EU-puheenjohtajakaudella

Globaalisti tarvitaan päättäväisiä ilmastotoimia ja maita, jotka pystyvät osoittamaan, että ilmastonmuutoksen hillintä ja hyvinvoinnin turvaaminen samalla ovat mahdollisia. Tämä on järkevää myös oman taloutemme kannalta. Taakanjakosektorilla voimme näyttää esimerkkiä vauhdittamalla erityisesti liikenteen, rakennusten, jätteiden käsittelyn ja maatalouden päästövähennyksiä. Näin voimme kirittää koko EU:n ilmastopolitiikkaa, kuten tulevan EU-puheenjohtajamaan kuuluu.

Suomen ilmastopaneelin ja Sitran selvitykset korostavat, että **Suomen on mahdollista nostaa vuoden 2030 päästövähennystavoitettaan 60 prosenttiin**. Tämä olisi vahvemmin linjassa 1,5 asteen lämpenemistavoitteen kanssa. Nykyiset toimet eivät ole riittäviä suhteessa Pariisin sopimuksen tavoitteisiin.

Sitran selvityksen perusteella kustannustehokkaita keinoja, joiden kokonaisvaikutus talouteen on positiivinen suhteessa nykytilanteeseen, ovat mm. voimakkaampi liikenteen sähköistäminen (2,0 + 2,6 $MtCO_2$) ja siirtyminen öljylämmityksestä lämpöpumppuihin ja sähkölämmitykseen asuinrakennuksissa sekä kaupallisissa ja julkisissa kiinteistöissä (2,1 $MtCO_2$). Suomen ilmastopaneeli löytää lisäistä päästövähennyspotentiaalia myös maataloudesta ja jätteiden käsittelystä (yhteensä 1,9 $MtCO_2$ vuoteen 2030 mennessä).

Puheenjohtajakaudella Suomen tulisi panostaa kirittämään muita jäsenmaita niiden ilmastosuunnitelmien valmistelussa ja nostaa esiin hyviä käytäntöjä taakanjakosektorilla ja maankäyttösektorilla, jotka vauhdittavat ilmastonmuutoksen hillintää.

Suomen tulee varmistaa, että sillä on esittää 1,5 asteen tavoitteen mukaiseksi päivitetty oma 2030 tavoite YK:n pääsihteerin syyskuussa 2019 järjestämässä YK:n ilmastohuippukokouksessa. Kokous on myös hyvä mahdollisuus EU:lle sitoutua korottamaan omia tavoitteitaan.

Lisätietoja:

Hanna Aho

Asiantuntija, ilmasto

+358 50 317 6686

hanna.aho@fingo.fi